

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره یازدهم سال اول

تاریخ چاپ

شماره چاپ

شماره ثبت ۲۲۱

عادی

اصلاح موادی از قانون دیوان محاسبات کشور

کمیسیون های ارجاعی

اصلی:	برنامه و بودجه و محاسبات
فرعی:	قضائی و حقوقی - اجتماعی

معاونت قوانین

باسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً طرح ذیل که به امضای ۷۸ نفر از نمایندگان رسیده است، جهت طی مراحل قانونی تقدیم می‌شود.

مقدمه (دلایل توجیهی):

رویکردهای نوین نظارتی و اقتضائات ناشی از التزام به مدیریت مطلوب منابع مالی کشور در سایه محدودیتها و تحریمهای اقتصادی نیازمند برخورداری از ظرفیتهای جدید قانونی می‌باشد. لذا با گذشت بیش از سه دهه از تصویب قانون دیوان محاسبات کشور اصلاح موادی از آن به منظور اعمال نظارت موثر بر کلیه منابع مالی عمومی کشور و ایفای وظایف مصرح در قانون دیوان محاسبات کشور ضروری می‌باشد. در این راستا طرح «اصلاح موادی از قانون دیوان محاسبات کشور» بر اساس نیازهای تقنینی بر پایه محورهای ذیل تدوین گردیده است: ۱- دیوان محاسبات کشور همواره با استناد به ظرفیت قانونی موضوع تبصره ماده (۲) قانون مذکور، بر تسری صلاحیت خود بر حسابرسی نهادهای عمومی غیردولتی و سایر واحدهای اجرایی که بر طبق اصول (۴۴) و (۴۵) قانون اساسی مالکیت عمومی بر آنها مترتب می‌باشد از جمله شهرداری ها، هلال احمر و سازمان تامین اجتماعی تاکید داشته است. لیکن ابهامات قانونی و وجود نظر تفسیری شورای نگهبان از اصل ۵۵ قانون اساسی در اجرای این امر مهم مانع و محظور ایجاد می‌نماید. لذا تعریف حدود و ثغور بیت المال از منظر قانون دیوان با توجه به حکم صدر ماده (۱) همان قانون و صلاحیت های دیوان محاسبات کشور در این خصوص ضروری است. ۲- علی رغم اینکه پرداخت خسارت تاخیر تادیه در خصوص تعهدات اشخاص حقیقی و حقوقی به یکدیگر در حقوق خصوصی مطابق ماده (۵۲۲) قانون آیین دادرسی مدنی به رسمیت شناخته شده و مطابق ضوابط مندرج در آن از سوی قضات محترم دادگستری مورد حکم قرار می‌گیرد؛ لیکن این مهم در خصوص دیون و تعهداتی که از محل بودجه عمومی کل کشور و بیت المال عهده اشخاص حقیقی ایجاد گردیده و وجوه و منابع عمومی من غیر حق در تصرف ایشان قرار گرفته است، در حقوق عمومی مورد غفلت واقع گردیده است. مع الوصف با توجه به حکم مقرر در تبصره (۲) ماده (۵۱۵) همان قانون مطالبه خسارت تأخیر تادیه در این حوزه مستلزم وجود مجوز قانونی است. ۳- اقتضائات اصلاح ساختار بودجه کل کشور که از مطالبات عمومی مردم بوده و تحقق آن به کرات مورد تاکید مقام معظم رهبری (دام ظلّه) نیز قرار گرفته است مستلزم تدوین، اجرا و نظارت بودجه بر مبنای عملکرد دستگاه های اجرایی می‌باشد و این مهم در سایه بررسی و نظارت بر کلیه تصمیمات مسئولین دستگاه های اجرایی اعم از فعل یا ترک فعل قابل دستیابی است. لذا تصریح و پیش بینی رسیدگی و صدور حکم به جبران خسارات ناشی از ترک فعل مسئولین دستگاه های اجرایی در زمینه عدم استفاده از مجوزها و امکانات قانونی در قانون دیوان محاسبات ضروری است. بنا به مراتب در شرایط موجود که مجلس انقلابی بدنال مبارزه با فساد و شفافیت مالی و محاسباتی در بخش عمومی و صیانت از بیت المال می‌باشد و به منظور ارتقای شفافیت در دامنه اختیارات و وظایف دیوان محاسبات کشور لازم است اصلاحاتی انجام شود تا با استفاده از روش های نوین حسابرسی و تکنولوژی های جدید ظرفیتهای جدیدی در قانون دیوان محاسبات کشور در راستای پاسداری حداکثری از بیت المال ایجاد گردد. براین اساس طرح «اصلاح موادی از قانون دیوان محاسبات کشور» که بالحاظ نیازهای تقنینی فوق الذکر تدوین گردیده است جهت طی تشریفات قانونی تقدیم می‌گردد.

لذا طرح ذیل تقدیم می‌شود:

سیدمحمد رضا میر تاج الدینی - حمیدرضا حاجی بابائی - علیرضا شهبازی - محمد خدابخشی - شهباز حسن پور بیگلری -
احمد نادری - سیداحسان خاندوزی - رجب رحمانی - نصراله پژمان فر - مهرداد گودرزوندچگینی - غلامرضا مرحبا -
مجتبی توانگر - مجتبی رضاخواه - سید محمود نبویان - سیدمهدی فرشادان - روح اله متفکر آزاد - احسان ارکانی - مالک
شریعتی نیاسر - علیرضا سلیمی - محمد رضا دشتی اردکانی - ولی اله فرزانه - احمد حسین فلاحی - رحیم زارع - سیدمحمد
پاک مهر - عبدالرضا مصری - جبار کوچکی نژادارم ساداتی - احد آزادی خواه - سمیه رفیعی - محمد رشیدی - مصطفی
نخعی - جلال رشیدی کوچی - سیدجلیل میرمحمدی میبدی - سیدجواد حسینی کیا - وحید جلال زاده - علی علی زاده -
معین الدین سعیدی - محمد رضا پورا براهیمی داورانی - سیدجواد ساداتی نژاد - امیرحسین بانکی پور فرد - مجتبی یوسفی -
فریدون عباسی دوانی - سید نظام الدین موسوی - محمد رضا مبلغی - حسینعلی شهرباری - سیدمرتضی خاتمی - سیدرضا
تقوی - مصطفی طاهری - حبیب اله دهمرده - محمد مهدی مفتاح - محمدعلی محسنی بندپی - سیداحسان قاضی زاده هاشمی
- حسین خاتمی - اردشیر مطهری - سیدمحمد مولوی - علی بابائی کارنامی - احمد راستینه هفشجانی - اقبال شاکری -
محسن فتحی - عباس گلرو - حسن نوروزی - منصور شکرالهی - مسلم صالحی - سیدمصطفی آقامیرسلیم - علی زنجانی
حسنلوئی - حسین حق وردی - حسین امامی راد - جواد کریمی قدوسی - مهدی شریفیان - غلامرضا منتظری - جعفر قادری
- رضا تقی پورانوری - جواد نیک بین - صمداله محمدی - حسن شجاعی علی آبادی - سیدعلی موسوی - علی اصغر
عنابستانی - محمد باقری - حسین نوش آبادی

عنوان طرح:

اصلاح موادی از قانون دیوان محاسبات کشور

ماده ۱- در ماده (۱) متن ذیل جایگزین بند (الف) می گردد :

الف - کنترل عملیات و فعالیتهای مالی کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکتهای دولتی، سایر دستگاه‌هایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند و بطور کلی هر واحد اجرایی که به نحوی از انحاء بیت المال را در اختیار داشته و یا از آن استفاده می‌نماید.

ماده ۲- متن ذیل به عنوان تبصره به ماده (۱) الحاق می گردد :

تبصره- منظور از بیت المال در این قانون کلیه اموال، دارایی‌ها، ثروت‌ها و حقوق عمومی اعم از دولتی و غیر دولتی است که واجد مالکیت عمومی مطابق اصول قانون اساسی می باشد.

ماده ۳- متن ذیل جایگزین تبصره ماده (۲) می گردد :

تبصره - منظور از دستگاهها در این قانون کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات، شرکتهای دولتی و سایر واحدها که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند و به طور کلی هر واحد اجرایی که بر طبق اصول ۴۴ و ۴۵ قانون اساسی مالکیت عمومی بر آنها مترتب بشود یا به نحوی از انحاء بیت المال را در اختیار داشته و یا از آن استفاده می نمایند می‌باشد. واحدهایی که شمول مقررات عمومی در مورد آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نیز مشمول این تعریف می‌باشند.

ماده ۳- متن ذیل به عنوان بند (ک) به ماده (۲۳) الحاق می گردد :

ک- عدم انجام تکالیف قانونی و یا عدم استفاده از مجوزها و اختیارات قانونی که در قالب ترک فعل منجر به عدم وصول درآمد یا تحمیل هزینه به بیت المال گردد.

ماده ۴- متن ذیل به عنوان تبصره (۲) به ماده (۲۳) الحاق گردیده و تبصره (۲) و (۳) به عنوان تبصره‌های (۳) و (۴) در ادامه آن درج گردند:

تبصره ۲- چنانچه در رسیدگی به رویدادهای مالی دستگاه‌های اجرایی احراز و اثبات گردد که در نتیجه پرداخت غیرقانونی یا پرداخت مازاد بر میزان مجاز قانونی یا به هر دلیل دیگر، بخشی از وجوه یا منابع عمومی من غیر حق در تصرف کارکنان دستگاه‌های موضوع تبصره ماده (۲) این قانون قرار گرفته است، هیأت‌های مستشاری دیوان محاسبات کشور ضمن صدور حکم به استرداد یا جبران معادل وجوه مذکور، حسب مورد پرداخت کننده یا متصرف را به پرداخت خسارت تأخیر تأدیه از زمان تصرف تا تاریخ استرداد یا جبران وجه براساس شاخص تورم سالانه که از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود، محکوم می‌نمایند.

هیأت رئیسه محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، در اجرای قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب

۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر معاونت قوانین در مورد طرح:

اصلاح موادی از قانون دیوان محاسبات کشور تقدیم می شود.

معاون قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (۲) و (۴) ماده (۴) تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر این اداره کل

به شرح زیر تقدیم می شود:

- ۱- سابقه تقدیم:** ماده ۱۳۰ قبلاً تقدیم نگردیده است
- قبلاً در جلسه علنی شماره مورخ تقدیم و در تاریخ در
- کمیسیون صحن
- (موضوع اصل ۸۵ قانون اساسی) رد شده و اینک با:
- با تغییر اساسی با تقاضای کتبی ۵۰ نفر از نمایندگان (مشروط به تصویب مجلس)
- پیش از انقضاء شش ماه بدون تغییر اساسی
- با انقضاء شش ماه با تقاضای کتبی کمتر از ۵۰ نفر از نمایندگان
- مجدداً قابل پیشنهاد به مجلس می باشد می باشد

۲- در اجرای بند (۲) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور:

- رعایت شده است.
- رعایت شده است (با نظر کارشناسی)
- رعایت نشده است، دلایل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.
- در طرح تقدیمی آیین نگارش قانونی و ویرایش ادبی

۳- از نظر آیین نامه داخلی مجلس (شکلی)

الف- ماده ۱۳۱-

- اول- حداقل امضا لازم (۱۵ نفر) دارد ندارد
- دوم- موضوع و عنوان مشخص دارد ندارد
- سوم- دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد در مقدمه دارد ندارد
- چهارم- موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان دارد ندارد

ب- ماده ۱۳۸-

- طرح تقدیمی دارای یک موضوع بیش از یک موضوع
- است و پیشنهاد آن به عنوان مواد متعدد ماده واحده
- مواجهه با ایراد نمی باشد. می باشد.

**۴- در اجرای بند (۴) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ :
اول: از نظر قانون اساسی؛**

طرح تقدیمی با قانون اساسی به طور کلی مغایرت ندارد.
دارد. اصول مغایر به ضمیمه تقدیم می شود.

دوم: از نظر سیاست های کلی نظام و سند چشم انداز؛

طرح تقدیمی با سیاست های کلی نظام و سند چشم انداز مغایرت ندارد.
دارد. اصول مغایر به ضمیمه تقدیم می شود.

سوم: از نظر قانون برنامه؛

طرح تقدیمی با قانون برنامه مغایرت ندارد.
دارد. دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

چهارم: از نظر آیین نامه داخلی مجلس (ماهوی)؛

الف- ماده ۱۴۰- رعایت اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی شده است.
نشده است. دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

ب- ماده ۱۸۱- موجب اصلاح یا تغییر برنامه مصوب نمی شود
می شود

و نیاز به ۲/۳ رای نمایندگان ندارد.
دارد.

تعداد ..... برگ اظهار نظر به ضمیمه تقدیم می شود.

مدیر کل تدوین قوانین

۵- طرح تقدیمی از حیث پیشگیری از وقوع جرم با بند (۵) اصل (۱۵۶) قانون اساسی مغایرت ندارد.
دارد.

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

ضمیمه نظر اداره کل تدوین قوانین

بیان مستندات و دلایل مغایرت:

در رابطه با طرح / لایحه تقدیمی با قانون اساسی: در اصل ۵۵ قانون اساسی صلاحیت بررسی حساب های وزارت خانه ها، موسسات، شرکت های دولتی و سایر دستگاههایی که به نحوی از انحا از بودجه کل کشور استفاده می کنند به دیوان محاسبات داده شده است. علاوه بر این شورای نگهبان در نظر تفسیری خود درباره ی این اصل این اعتبارات را ناظر به اعتباراتی می داند که در بودجه آمده است و صلاحیت بررسی دیوان هم محدود به این اعتبارات است. در ماده ۱ و ۳ طرح پیشنهادی از آن جایی که صلاحیت دیوان محاسبات را به واحدهای اجرایی که به نحوی از انحا بیت المال را در دست دارند توسعه داده است مغایر اصل ۵۵ قانون اساسی می باشد.

نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (۱) و (۳) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می‌شود:

۱. در اجرای بند (۱):

- الف- در خصوص طرح تقدیمی قوانین متعارض
- وجود ندارد
- وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می‌شود.
- ب- در خصوص طرح تقدیمی قوانین مرتبط
- وجود ندارد
- وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می‌شود.

۲. در اجرای بند (۳):

با عنایت به بررسی‌های به عمل آمده قانونگذاری در این موضوع

- لازم است.
- لازم نیست.

تعداد ..... برگ سوابق قانونی و نظر اداره کل به ضمیمه تقدیم می‌شود.

مدیرکل اسناد و تنقیح قوانین

ضمیمه نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین

نظر اداره کل به انضمام سوابق قانونی

الف - نظر اداره کل

ب - سوابق قانونی

سوابق به شرح زیر تقدیم می گردد :

عنوان قانون: قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۷۳/۰۴/۱۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی -- منقح ۱۳۹۶/۱۰/۱۱ مصوب: ۱۳۷۳/۰۴/۱۹

بخش های قانون: همه متن

عنوان قانون: قانون مدیریت خدمات کشوری -- منقح ۱۳۹۶/۱۰/۱۷ مصوب: ۱۳۸۶/۰۷/۰۸

بخش های قانون: فصل اول - ماده ۵ -

عنوان قانون: قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸/۰۹/۱۲ همه پرسی -- منقح ۱۳۹۶/۱۰/۱۳ مصوب: ۱۳۵۸/۰۹/۱۲

بخش های قانون: فصل چهارم-اصل چهل و چهارم** -فصل چهارم-اصل چهل و پنجم** -فصل چهارم-اصل پنجاه و چهارم** -فصل چهارم-اصل پنجاه و پنجم

عنوان قانون: قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۰۲/۰۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی == منقح ۱۳۹۷/۹/۱۱ مصوب: ۱۳۹۴/۰۲/۰۱

بخش های قانون: ماده ۱** -الف** -ماده ۱-ب** -ماده ۱-پ** -ماده ۱-تبصره

عنوان قانون: قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۰۶/۰۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی -- منقح ۱۳۹۶/۱۱/۳ مصوب: ۱۳۶۶/۰۶/۰۱

بخش های قانون: فصل اول-ماده ۵** -فصل اول-ماده ۵-تبصره** -فصل چهارم-ماده ۹۵** -فصل چهارم-ماده ۹۵-تبصره ۱** -فصل چهارم-ماده ۹۵-تبصره ۲** -فصل چهارم-ماده ۹۵-تبصره ۳** -فصل چهارم-ماده ۹۵-تبصره ۴** -فصل چهارم-ماده ۹۵-تبصره ۴-الف** -فصل چهارم-ماده ۹۵-تبصره ۴-ب** -فصل چهارم-ماده ۹۵-تبصره ۴-ج

عنوان قانون: قانون دیوان محاسبات کشور -- منقح ۱۳۹۶/۱۱/۲۴ مصوب: ۱۳۶۱/۱۱/۱۱

بخش های قانون: فصل اول**فصل اول-ماده ۱-الف**فصل اول-ماده ۱-ب**فصل اول-ماده ۱-ج**فصل دوم-ماده ۲**فصل دوم-ماده ۲-تبصره**فصل چهارم-ماده ۲۳-الف**فصل چهارم-ماده ۲۳-ب**فصل چهارم-ماده ۲۳-ج**فصل چهارم-ماده ۲۳-د**فصل چهارم-ماده ۲۳-ه**فصل چهارم-ماده ۲۳-و**فصل چهارم-ماده ۲۳-ز**فصل چهارم-ماده ۲۳-ح**فصل چهارم-ماده ۲۳-ط**فصل چهارم-ماده ۲۳-ی**فصل چهارم-ماده ۲۳-تبصره**فصل چهارم-ماده ۲۳-تبصره ۲**فصل چهارم-ماده ۲۳-تبصره ۳

عنوان قانون: قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۰==منقح ۱۳۹۹/۴/۱۸ مصوب: ۱۳۷۹/۰۱/۲۰

بخش های قانون: دوم-ماده ۱۸۲**دوم-ماده ۱۸۲-ردیف ۴-تبصره ۴**دوم-ماده ۲۱۵-مبحث سوم-ماده ۲۱۸**دوم-ماده ۲۱۵-مبحث سوم-ماده ۲۱۹**دوم-ماده ۲۱۵-مبحث سوم-ماده ۲۱۹-ردیف ۱**دوم-ماده ۲۱۵-مبحث سوم-ماده ۲۱۹-ردیف ۲**دوم-ماده ۲۱۵-مبحث سوم-ماده ۲۱۹-ردیف ۳**دوم-ماده ۲۱۵-مبحث سوم-ماده ۲۱۹-ردیف ۳-تبصره ۳